

19. september 2006

Notat
om
udenlandske statsborgeres ret til sociale ydelser i Danmark under midlertidigt ophold¹ her i landet

Indrejse og ophold

EU – statsborgere og deres medfølgende familiemedlemmer

For EU – statsborgere og deres medfølgende familiemedlemmer er retten til indrejse og ophold i Danmark reguleret i Rådets direktiv af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område (38/2004).

Det følger af dette direktiv, artikel 6, at unionsborgere og deres medfølgende familiemedlemmer (uanset nationalitet) uden betingelser har ret til op til 3 måneders ophold på en medlemsstats område. Det følger af direktivets artikel 24, stk. 2, at værtslandet **ikke** er forpligtet til at tillægge ret til sociale ydelser i de første 3 måneders ophold.

For ophold ud over de første 3 måneder kan værtslandet kræve, at unionsborgeren og evt. medfølgende familiemedlemmer bliver registreret i værtslandet (dvs. vores folkeregistrering), jf. direktivets artikel 8.

Der er ret til ophold ud over de 3 måneder, hvis der er tale om en erhvervsaktiv person, eller det er en person, der kan dokumentere at råde over tilstrækkelige økonomiske midler til sig selv og sin familie, samt en sygeforsikring, så opholdet ikke bliver en (urimelig) byrde for værtslandets sociale system. Dette gælder også for personer, der er her som følge af uddannelse., jf. direktivets artikel 7.

Nordiske statsborgere og deres familiemedlemmer

Det følger af udlændingelovens § 1, at statsborgere fra Finland, Island, Norge og Sverige frit kan indrejse og opholde sig i Danmark. Disse personer skal tilmeldes folkeregister efter samme regler, som gælder for danskere, der bor i Danmark.

---

¹ I dette notat lægges til grund, at midlertidigt ophold er et ophold, der ikke strækker sig over 3 måneder. Det lægges endvidere til grund, at det ikke drejer sig om personer, der er udstationeret eller på anden måde har ret til sociale ydelser på grundlag af bestemmelserne i EF – forordning 1408/71 eller EF – forordning 1612/68.

Tredjelandes statsborgere

Tredjelandes statsborgere, der ikke er omfattet af reglerne i Rådets direktiv om opholdsret, som beskrevet ovenfor, skal opfylde udlændingelovens betingelser for opholdstilladelse her i landet, se også afsnittet nedenfor om nordiske statsborgere, som også i visse tilfælde gælder for tredjelandes statsborgere.

Ret til ydelser efter lov om social service

Det fremgår af servicelovens § 2, stk.1, at enhver, der opholder sig lovligt her i landet har ret til ydelser efter denne lov. Det betyder, at der ikke kan stilles krav om bopæl her i landet – dvs. det er ikke et krav, at personen er tilmeldt folkeregistret. Der kan heller ikke stilles nationalitetskrav. Det følger af servicelovens § 2, stk.1, sammenholdt med forordning 1408/71, at turister under ophold i Danmark vil have ret til den hjælp, som ikke kan vente til de kommer hjem igen. Det gælder f.eks. skift af forbindinger, hjælp til personlig pleje mv.

EU – statsborgere og deres medfølgende familiemedlemmer

Hvis EU – statsborgere og deres medfølgende familiemedlemmer, som opholder sig her i landet i den første 3 måneders periode, som beskrevet ovenfor, søger om hjælp efter serviceloven er Danmark (kommunen) som udgangspunkt ikke forpligtet til at yde hjælpen. Det må herefter afgøres, om den pågældende i givet fald kan få hjælp efter aktivlovens § 81 (enkeltudgifter) til hjælp til hjemsendelse. Det må dog afgøres ud fra den konkrete situation og hvilken hjælp, der er behov for. Som udgangspunkt må det antages, at der er ret til akut hjælp/behandling.

Hvis personen får behov for hjælp efter serviceloven efter opholdsperioden på 3 måneder er udløbet, og den pågældende ikke har fået tilladelse til fortsat at opholde/bo i Danmark, og derfor ikke er folkeregistreret her, er der næppe tale om et lovligt ophold her i landet, og personen har ikke ret til ydelser efter serviceloven. Situationen er da lig situationen beskrevet ovenfor, og der må tages udgangspunkt i, at personen har ret til akut hjælp/behandling.

Nordiske statsborgere

Nordiske statsborgere skal ligestilles med opholdslandets egne statsborgere for så vidt angår den lovgivning, som er omfattet af Den Nordiske Konvention om Social Bistand og Sociale Tjenester, jf. Konventionens artikel 4. Konventionen finder også anvendelse på ydelser efter serviceloven, jf. Konventionens artikel 2. Det fører til, at statsborgere fra et andet nordisk land, der har lovligt midlertidigt ophold her i landet, skal ligestilles med danske statsborgere for så vidt angår retten til ydelser efter serviceloven.

Det fremgår endvidere af Konventionens artikel 6, at en person, der er omfattet af Konventionen (dvs. også ikke – nordiske statsborgere, som har lovligt bopæl i et nordisk land, og er folkeregistreret der) ,og som under lovligt midlertidigt ophold i et nordisk land får et umiddelbart behov for social bistand og sociale tjenester, skal fra opholdslandet modtage en sådan bistand efter landets lovgivning, som behovet for hjælp tilsiger.

Opholdslandet skal yde den nødvendige sociale bistand og sociale tjenester efter landets lovgivning, indtil opholdet ophører. Dette skal ske på grundlag af en individuel bedømmelse af vedkommendes behov for hjælp. Det midlertidige opholds varighed og forholdene, hvorunder opholdet finder sted, kan påvirke omfanget af den bistand, som den midlertidige opholdskommune er forpligtet til at yde. Der skal ydes hjælp under samme forudsætninger, som til personer, der er bosat i en anden kommune i landet. Det vil sige, at der kun skal ydes hjælp og bistand, hvis behovet ikke kan opfyldes på anden måde. Det betyder i almindelighed, at den danske kommune til en person på gennemrejse eller kort besøg/ophold i Danmark, kun er forpligtet til at yde den hjælp, som er nødvendig under opholdet eller hjemrejsen.

Hvis der er tale om et lidt længere ophold kan kommunens ansvar også omfatte hjemmehjælp eller andre plejeforanstaltninger (f.eks. plads på et behandlingshjem eller lign.).

Artikel 7 i Konventionen er en beskyttelse mod hjemsendelse. Et eventuelt grundlag for hjemsendelse skal fremgå af national lovgivning (dvs. vores sociale lovgivning og udlændingelovgivningen). Hjemsendelse af forsørgelsesmæssige grunde vil typisk kræve, at personen har opholdt sig længere end 3 måneder, og så er opholdet ikke at betragte som midlertidigt. Hvis en nordisk statsborger bliver hjemsendt af forsørgelsesmæssige grunde betyder det, at den pågældende, hvis han atter indrejser til Danmark, ikke opholder sig lovligt her i landet i servicelovens betydning, og derfor ikke kan ligestilles med en dansker med hensyn til ret til ydelser efter serviceloven, jf. Konventionens artikel 4.

Tredjelandes statsborgere

Tredjelandes statsborgere, der opholder sig her i landet vil som regel have en opholdstilladelse. Enten er de her i landet som turister eller også bor de her i landet, og er folkeregistreret.

Hvis personen bor og er folkeregistreret her i landet, er der tale om lovligt ophold, og den pågældende har ret til ydelser efter serviceloven.

Hvis personen er her i landet som turist, vil pågældende kun have ret til akut hjælp/behandling. Det vil sige samme situation, som beskrevet ovenfor.

Konklusion:

Sammenfattende kan det siges, at personer (EU – statsborgere og tredjelandstatsborgere), der opholder sig midlertidig her i landet, og som ikke er folkeregistreret, som udgangspunkt kun har ret til akut hjælp/behandling. Ved vurderingen af denne akutte hjælp/behandling må der naturligvis tage udgangspunkt i den enkelte persons situation og hvilken hjælp/behandling der er akut behov for.

For så vidt angår nordiske statsborgere skal disse som udgangspunkt behandles på samme måde, som andre EU – statsborgere og tredjelandstatsborgere, men der vil være situationer, hvor disse nordiske statsborgere har en bredere tilgang

til hjælp/behandling, afhængigt af opholdets varighed mv. Med andre ord indlægges der ikke her den samme ”akut – vurdering” for behov for hjælp.

Overvejelser om en ”samarbejdsaftale” mellem Danmark og Sverige

Det er specielt svenske statsborgere, der under kortere eller længere tids midlertidigt ophold her i landet får brug for hjælp (metadonbehandling, ophold på herberg mv.). Det kunne derfor overvejes, om der kunne laves en ”samarbejdsaftale” mellem Sverige og Danmark, så Sverige var forpligtet til at hjemtage disse personer til behandling i Sverige så snart de melder sig i det danske behandlesystem.

Det vil imidlertid være vanskeligt at lave en sådan samarbejdsaftale, da de svenske statsborgere ved en sådan aftale ikke må stilles dårligere end de er ifølge Den Nordiske Konvention om Social Bistand og Sociale Tjenester. Efter denne konvention har de som udgangspunkt ret til behandling i Danmark.

Men hvis der er en ubalance i forholdet mellem svenskere - eller andre nordiske statsborgere - der bliver behandlet i Danmark og danskere, der bliver behandlet i Sverige – eller i et andet nordisk land - kunne det overvejes, at Danmark og Sverige eller andre nordiske lande kunne indgå en refusionsaftale, hvorefter Sverige eller andre nordiske lande refunderer Danmark de udgifter, som landet har til behandling af disse svenske statsborgere. Aktuelt har Danmark og de øvrige nordiske lande refusionsafkald på udgifter til naturalydelser.

Hvis der er behov for det kunne vi også overveje en anden mulighed, nemlig at tage udgangspunkt i den enkelte persons behandlingssituation. Udgangspunktet skulle være, at en person, der er påbegyndt en behandling i sit hjemland kun bør have den mest akutte behandling i opholdslandet for derefter at rejse tilbage til hjemlandet for at fortsætte behandlingen der. En sådan mulighed kræver dog at der etableres et samarbejde mellem de nordiske lande med henblik på at sikre, at en påbegyndt behandling i hjemlandet skal følges op i hjemlandet, når den enkelte persons behandlingssituation tilsiger det. Dette skal i givet fald være en forklarende note til de nordiske konventioner.